

פרוטוקול מס' 7/42

מישיבת ועדת הכספים מיום א' כ"ד בטבת
(8.1.56), בטעה 16.00.

=====

נרשמו: חברי הועדה:

י. גורי - היו"ר
 י. בדר
 ש. דיין
 ז. ספיר
 ב. לוין
 י. אפרתי
 ז. סוזאייב

סוזטנים: סר בן-דרור - מטעם מסד האוצר
 סר ספיבק - מטעם מסד האוצר

סר בזק - מזכיר הועדה

סדר-היום: התקציב הנוסף לשנת הכספים 1955/56 (הוצאה)

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

מסדר ראש הממשלה

י. בדר: טאד לא רצוי שמוסדות חודשים, הזקוקים לתקציב, יוקמו באמצע שנת התקציב בלי שתהיינה בנוגע לכך החלטות קודמות של הכנסת או של ועדת הכספים, במסגרת הדיון על התקציב השנתי. אני יכול עוד להבין שבאמצע השנה כתבר שבטעמי שטוים צריך להוציא יותר כסף, אבל לא שמקיימים באמצע השנה טוסד חדש. לפני שנתיים קרה הדבר עם מנהל ההסברה. טענתי העיקרית היתה, טובר כזה טוטב להביא לידיעת הכנסת לפני הביצוע. איבני טובר אם הטוסד דרוש או לא, אלא אני קובל על כך שמקיימים טוסדות באמצע השנה.

אטר לתיירות הדבר הוא יותר טוזר. איבני טולל את הצורך לעודד את התיירות; אבל אטר למקרה הנדון, האחלטה נתקבלה רק באוקטובר 1955 וקשה לי לשאול אם הטקעה זו תיתן פרי, כי טודאי טרק בעונת התיירות, בעוד חודשים, נוכל לדעת אם להוצאה זו היתה תכלית או לא. דווקא בטוף אוקטובר, כשכולם דיברו על חסכון, הקיטה הממשלה טוסד חדש בלי לשאול את ועדת הכספים. אני חושב זאת לדבר חסור טאד. זה הופך את התקציב לפיקציה.

גם הטספרים לא נראים לי. אם הטדובר בפעולה טצריך לעשותה על פי החלטת הממשלה מה-21 באוקטובר, לפי הערכתי אין אפשרות להוציא כספים בבת אחת, אי-אפשר להתחיל להוציא כספים טתקציב זה טכף אחרי החלטת הממשלה, כבר ב-21 באוקטובר; לכל הפחות אפשר להתחיל בהוצאת כספים טעבור חודש. פירוש הדבר שהתוספת בטך 546 אלף ל"י עומדים להוציא אותה בטשך 4 חודשים.

היו"ר י. גורי: טחצית הטכנום הזה רק; נאטר טוברי הטסטר טעוד בתחילת שנת התקציב בעתרה הממשלה לפי יתו של טסדד המטחוד והמטטיה והחליטה לתוסף 250 אלף ל"י. יתכן שזה טחזק את טענתך, כי זה היה הניטוק להוציא את הכסף ניטבן שזה היה בלתי-חוק.

י. בדר:
הוחלט על תוספת בסך 250 אלף ל"י בלי להביא זאת לידיעת ועדת הכספים. אין זו הוצאה חדשה, זהו מפעל חדש, מבצע חדש.

אשר לעצם העניין: אינני מאמין בפעולה מסללתית כסוג זה. לדעתי היה מוטב לתת הקצבות לחברות התיירות ולא להקים חברה מסללתית.

היו"ר י. גורי:
מפעל זה הועמד עתה על בסיס יותר רחב מאשר קודם. עכשיו בחברה זו מסתתפים גורמים שונים.

י. בדר:
לאט לאט אני לוכד את החומר לסופק לנו על ידי מבקר הכדינה. ב בי חברה מסללתית היום היא. טקור להפסדים. ואני מבקש לשכנע אותי שפעולת התיירות חייב להיות מאורגן בדרך של חברה מסללתית ולא בדרך אחרת. אם יאמרו לי שהעיקרון הוא להעדיף חברה מסללתית על חברה פרטית - אז אקבל זאת כתשובה. אבל אם אין עיקרון כזה אני מבקש לשכנע אותי שבטקרה זה אי-אפשר לעודד יוזמה פרטית. כי הרי חברות תיירות פרטיות קיימות והן מעונינות בזה, הן מעשנה את הטלאכה הזאת בלי להוסיף לתקציב המדינה עומס של כ-600 אלף ל"י (ואני בטוח שבעוד שנה הסכום יגדל למיליון).

היו"ר י. גורי:
באותם הפעמים שאנו קיימים בירורים, בעיקר בקשר לדיונים בתקציב, הופיע בפנינו סר עזר וברוב להט הסביר לנו שנחוץ לו פיליכמה, שתוך השוואה כיצד פועלות מדינות אחרות, בעלות מסורת בקליטת תיירים, איזה מסרדים הן מקיימות, באיזה מסדים בעשית הפעולה וכו' ומסקנתו היתה שהפעולה שאנחנו עושים אינה עומדת בכל התאמה לצורך. אמסקנה המעשית היתה, כטובן, - תביעת כספים. כספים אלה לא ניתנו לו.

אבל הטענה של חה"כ בדר צודקת, שאין להוציא כספים בסכומים גדולים לדבר שהיה קיים והיה ידוע, ואם הממשלה חסבה שעליה להענות לתביעה של החלקה לתיירות, הרי היא יכולה לעשות זאת במסגרת התקציב. סכל מקום היתה צריכה לבקש הקצבה נוספת. נקודה זו מחייבת הסבר.

אשר להערותך, למה לא יעסקו בפעולה זו חברות פרטיות, אני סטיל ספק אם זה עשוי להשיג את המטרה. מפני שפעולה זו דורשת השקעה גדולה ואינני בטוח אם ימצאו הגורמים אשר יקבלו על עצמם את הסיכון הזה להשקיע כספים בסכומים גדולים. הם בודאי יבקשו תקציב מהממשלה, אבל אין לי בטחון אם יש בכלל גורמים כאלה או לא.

סר בן-דבור:
אותנו שיכנעו ואני היום מסוכנע שבנוסף לכל הפעולות של החברות הפרטיות צריכה וחייבת הממשלה לעשות משהו מסלה. מפני שאין חברות נסיעות שהן מיוחדות לישראל. חברות כ"פלטורס" או "פלטורנספורט" אינן מעונינות שאנשיה יסעו דוקא לישראל. בטבילנו נחשב להישג גדול אם בתקופה מסויימת באילון הראווה של "פלטורנספורט" יש פנה של מדינת ישראל. חברות אלה מעונינות בכל טיבי קויים.

גם בסובסידיה לא נפתור את הבעיה, מפני שיהיו חייכוכים עם חברות אחרות, כי הממשלה איננה יכולה להחליט לעשות פרסומט באברה איכס ולא לעשות בחברה אחרת. בכל ארץ עניין זה אינו נתון רק בידיהן של חברות פרטיות. בארצות כמו איטליה, צרפת, יוון ועוד ישנה פרסומט מסללתית שהיא פרסומט כללית.

י. בדר:
אני, למשל, אף פעם לא ראיתי משרד לתיירות של מלכות איטליה (והיו לי הזדמנויות לבטוע לפני המלחמה).

טר בן-דרור:

אני רואית בפריס סטרד סטטלתי עם חלון
ראויה. הוא הדין באיטליה וירון, גם בהן

יש חברות סטטליות לתיירות.

זה כ' בדר סטרד שהקימו חברה בלי ידיעת
הכנסת. למעשה זהו שינוי אדמיניסטרטיבי. לפני שהוסיפו את התקציב
חשבו שבמקום שזו תהיה מחלקה סטטלית מוטב שהיא תקרא חברה -99%
הטניות תהיינה בידי המטסלה ו-1% בידי רשות הפיתוח. זו תהיה חברה עם
הזכויות שיש לחברה...

ל' בדר:

גם מסכורת יותר חופשית...

טר בן-דרור:

אני מודה וסתודה שאחד הנימוקים היה
שרצו לקבל מומחים שלא יכלו לשלם להם

מסכורת רגילה.

עבין התוספת: על התוספת של 250 אלף ל'
המטסלה הווליסה בתחילת שנת הכספים. אין זאת אומרת שכסף זה הוצא. התקציב
היה כ-550 אלף ל' בסך הכל. על סך זה שהיתה החלטה של המטסלה על
תוספת של 250 אלף ל' הוציאו לפעולה שהפרופורציה, באמצע השנה כבר הוציאו
כמעט כל הסכום שנועד ללסטרה זו, וזה היה חוקי.

ל' בדר:

אם בסעיף טוויים יש תקציב של 100 אלף
ל' לסך כל השנה ומוציאים סכום זה

בחודש אחד, האם זה חוקי?

טר בן-דרור:

כן. יש סעיפים שהוצאות בהם מוצאות
במשך יום אחד. הכוונה היתה שלאחר ההלטה
המטסלה ירבה העבין לכנסת. על סך החלטת המטסלה החשב הכללי התייחס
ביתר נדיבות ורחבות כלפי הדיישות של החברה.

ש' דליו:

מהו כל הסכום שמוקצב לתיירות?

טר בן-דרור:

1,090,000 ל'.

אשר לחשב של זה כ' בדר בראוני לומר
שיספיקו להוציא את כל הסכום עד סוף השנה, טעום שלטת התיירות איננה
דבר חדש. כל הלשכות למעשה ישבן, העובדים ישבם ולהוציא כסף על תעסוקה
ופרטומת אין זה דבר קשה.

ש' דליו:

האם יש גם הוצאות בחו"ל סלבד סכום זה?

טר בן-דרור:

לא. סכום זה מוצא בעיקרו בחו"ל והוא כולל
את כל ההוצאות בחו"ל.

ז' סוזאייב:

אני אהיה האחרון שיעיר טעמו נגד הקצבת
סכומים נוספים לעידוד התיירות. אבל
מאחר שזה כ' בדר עורר את השאלה, אני חייב לומר דבר-מה למען האמת.

אין זה סוד שהעברת המחלקה לתיירות
מסטרד המטסלה והתעשייה ללשכת ראש המטסלה לא נעשתה מטעמים של יעילות ולא
מפני שרצו להקים חברה סטטלית כדי לשלם מסכורת יותר גבוהה; אלא, היה
איש בלשכת ראש המטסלה, טר קולק שמו, אשר רצה לקחת את עניני התיירות
לידיו, ותחת השפעתו הוצאה המחלקה הזו ממסטרד המטסלה והתעשייה. היה לוץ
גדול לעשות זאת דווקא בתקופת הביניים, כשלא היה שר קבוע למסטרד המטסלה
והתעשייה, טעום שידעו - והדגישו זאת - שאם יבוא שר קבוע הוא לא ירשה
שיוציאו מחלקה זו ממסדרו ויעבירו אותה למסטרד ראש המטסלה. לפי דרישת
ראש המטסלה אשר נפתלי הסכים להעברה זו, אם כי לא היתה שום סיבה לכך.

דווקא בשנה האחרונה היתה הצלחה לפעולת המחלקה הזו, ודווקא הסנהל
המפורסם הצליח. עם כל הביקורת שהיתה הדעה האובייקטיבית היא שהיום הצליח
וראיה לכן, צירפו אדם זה כיועץ לעיני תיירות.

משונה מעד מסודר שהיה צריך ללמוד על
כל פרומה ופרומה, על כל פלקס ועל כל הוצאה של 100 ל"י - קיבל
פתאום תוספת של 500 אלף ל"י מפני שמו קולק ביקש תוספת זו, וזאת
בלי אישור הכנסת ובלי אישור ועדת הכספים ומלי דיון. אינני יודע
מה הערך לדבר בפרשה זו כעת, אבל אם מדברים אני רואה מחובתי לתת
הסבר למען האמת. אני מפילו חושב שצריך להקציב לסעיף זה סכום יותר
גדול, אולם מדוע בהקצבת סכומים אלה העניין כה תלוי באיש שדרכו זאת?
כמסודר דרש תוספת בעבר בתקל בסירוב עקשני; כשגא כר קולק התוספת
ניתנה בקלות יוצאת מן הכלל. אני בטוח שאילו היו דנים בכך מארי
טינריו של כר ספיר כשר המסחר והתעשייה, הוא לא היה מרשה לעשות
זאת והיה מוכיח שהמחלקה יכולה לפעול ביעילות גדולה, ואולי בתקציב
יותר קטן, במסגרת מסדר המסחר והתעשייה.

י. ספיר:

בראה לי שבעיית התעמולה לתיירות
בימים אלה יש לשקול יפה מאוד; מה חלק
ביכר של ההוצאות שנעשות אינן מיועדות לטורח רחוק, זהו כסף שנוזק
החוצה. כי מה שטפיע על תיירות היום זה אינו מסודר זה או אחר, אלא
מסדר המסחר. התנופה שניתנה באזק למפעל זה בתנאים רגילים איננה,
אולי, כה מוצדקת בתנאים של שעת חירום. והתיירים היו אולי הרגשונים
סלסרו מטעם זה: חלק גדול מהם ביטל את ההזמנות. אינני רואה בתוכן
בעתיד הקרוב תנועת תיירות מוגברת. לכן אני מבקש לדעת על מה
מוצא טיליון זה: איזה חלק מהוצאות אלה הן השקעות בטיטיות לפיתוח
תנופת התיירות לשנים הבאות ואיזה חלק מוצא לתעמולה ישירה לתיירות
בימים אלה.

סעיף, פרסום תזכירי הלשכה ליעוץ
כלכלי" מתכסה על ידי ההכנסות ממכירת התזכירים ועל ידי השתתפות
של מסודרי המטסלה. האם זהו סכום שמופיע בתוך סכום נוסף במסודרים אלה?

כר בן-דוד:

לא, הסכום הזה מופיע בתקציב המסודרי
של המסודרים.

היו"ר י. גורי:

אינני מקבל על עצמי להשיב על שערות של
מה"כ מוזאייב שהעברת המחלקה לתיירות
ממסדר המסחר והתעשייה למסדר ראש הממשלה בעטתה בטעם, בין הערביים
ושאילו היה שר קבוע לא היו מוציאים מחלקה זו ממסדר המסחר והתעשייה.
אולם אני מבקש לשאול שאלה דזאינטרסנטית: בעצם מהו הקשר המורגני
בין המחלקה לתיירות ובין מסדר המסחר והתעשייה? באותה מדה יכולתי
לוטר שהמחלקה לתיירות צריכה להיות במסגרת מסדר החוץ או מסדר הפנים.
אין אני יכול לוטר שניתוק המחלקה הזו ממסדר המסחר והתעשייה יש בו
איזו פגיעה ששר צריך להיפגע: בין אם מי שהיה שר ובין אם מי שעתידי
להיות שר. קשה לי לקבל את המחשבה שזו היתה פעולה בין הערביים.

ז. מוזאייב:

באותו הגיון אני יכול לשאול: איזה
קשר יש בין הספקת מזון ובין מסדר
המסחר והתעשייה? הרי ידוע שיש מחלוקת בין מסדר המסחר והתעשייה
ובין מסדר החקלאות בקשר לגידולי ירקות, כותנה, שיוק וכו', והוכיחו
שאין כל הגיון להשאיר את הטיפול בעניינים אלה בידי מסדר המסחר והתעשייה
רצו לעשות זאת עוד בשבתנו במטסלה, אבל הדבר לא בוצע גם בתקופת
האינטרגרציה. מה שאמרתי על העברת המחלקה לתיירות אמרתי מתוך אחריות
גמורה, ולטעם אני מצטט את האיש שטיפל בעניין זה ושדהש את ההעברה:
דווקא היה עניין לעשות זאת בתקופת האינטרגרציה.

י. דבר:
ברצוני לשאול: כמה עובדים יש כעת בלשכה לתיירות לעוסת 8 העובדים שהיו קודם? כמה מכונניות נרכשו בטביל החברה החדשה? מהו תקציב הנסיעות של החברה החדשה? האם יש קוסי פרוצדורלי להעביר את החברה הישנה תחת פיקוח משרד המסחר והתעשייה?

מר בן-דרור:
אשר לשאלה האחרונה: מבחינת התקציב אין כל קוסי.

לשאלתו של חה"כ ספיר: קשה לוטר, לגבי פעולות תעסוקה, באיזו טדה הן מסמכות למטרות טידיות ובאיזו טדה הן טידיות להגברת התיירות בטנים הבאות. רוב הפעולות הן פעולות תעסוקה ופרסומט. הסוכמים טוענים שככל שמתה "דופק" על ראסם של אנשים ומתחיל טוקדו יותר כן הקליטה היא יותר טובה. הסוכמים טוענים שטין זה מספיק להתחיל בתעסוקה ביום שאפטר יהיה לבטוע לארץ.

י. ספיר:
יש כל טיני הוצאות, נביח הקטת מטרדים. יכולה להעשות פעולת מחקר מסוימת, או פעולת פרסום על ידי פלקטים בצורה רחבה ועוד דברים, או אפשר להתפייט טודעות בעתונות; וטודעות אלה יופיעו עם טודעה אחרת על תקרית בגבול ישראל. לדעתי, בטקרה זה ערך הטודעה יורד לטטיון. אולי פוטב לעשות דברים שהם לא להיום אלא לטחר - פתיחת מטרדים, הקטת גומטים, ארגון קבוצות; כדי טבעוד חצי טנה, אם יהיה טקט, כל המאמצים האלה יתנו פרי. גם בארץ החברה יכולה להגביר את פעולותיה כשיש זרם של תיירות, אבל אם מספר התיירים הולך ויורד כיצד תוכל להגביר את פעולתה?

מר בן-דרור:
יש הוצאות שצריך להוציא בארץ: טיקום אתרים ושיפור של כל טיני טקוטות, ואלה הן הוצאות שתינתנה פרי בטנים הבאות.

אשר לרכסת מכונניות: טתי מכונניות הועברו ממשרד המסחר והתעשייה למרכז התיירות. לא נרכשה אף מכוננית נוספת.

לגבי מספר העובדים אין לי פירוט, אבל התוספת היא בגבולות 10 עובדים נוספים.

ז. טוזאייב:
בלי לעכב את הדיון אני טפיע לבקש דו"ח מחברת התיירות: אי זה חלק מהטכום כבר הוצא וכן לבקש הטבר האם ישנה אפשרות להקפיא חלק מהטכום בלי לפגוע בפעולה האיונית של החברה.

ט. דיון:
אני מתנגד לדברי חה"כ ספיר וטוזאייב טטום שארצנו טעולט לא היתה טקט ה וטי יודע טתי תהיה טקטה. וכפי טאנון מתנהגים ואיננו טתחטבים באי-הטקט כך יש לנהוג כלפי חוץ לארץ - כלפי ציונים ולא ציונים. אם נטלים את הטכט ונחליט טיש להקפיא את הפעולות להגברת התיירות, לא יהיה לדבר טוף. דווקא אם פוזות זרם הבאים צריך להוציא כספים כדי להגביר את הזרם. כמה זמן נחכה עד שיהיה טקט? טי יודע טתי יבוא יום זה? כלום עד היום היה טקט בארץ? צריך לעורר את האנשים סיבואו ואנו צריכים להתעלם טן התקריות, כאילו הטכט הוא נורטלי.

י. דבר:
היתה בעיה של תוספת 50 אלף ל"י לחינוך חקלאי. אני זוכר איך דטנו בעטין זה ואיך טר אטכול בעקטנות עמד על כך שאינו יכול לתת 50 אלף ל"י לחינוך חקלאי, למרות שכל הועדה היתה טאוחדת בדעה טיש לתת את הטכום. הנה ופתאום לטעיף חטוב טמד, אבל לא יותר חטוב טהטעיף ה הוא, נו תנים פי עשרה יותר טבלי לשאול את ועדת הכספים.

היו"ר י. גורלי:

הו"ר הזה סובב על כמה נקודות. הציר האחד הוא היסוד הקונסטרוקטיבי, והקצב, ואני אטרת שהטענה היא צודקת. השאלה היא האם יש לעכב את הקריאה או יש להקפיד את הסכומים כתוצאה מן המצב. יש טעמים לכאן ולכאן, אבל נדמה לי ששוקלים יותר הטעמים לכאן: אם אנו מפסיקים את הפעולה או מפסיקים אותה, אנו מסייעים ביצירת אנונייה שעכשיו לא הזמן לבטל לישראל. מסתבר שזוהי פעולה טיפוסית פעולות שאנו חייבים לעודד כדי לא ליצור אנונייה כזו. כטובן יכולים להיות ניטוקים כנגד זה, ברור שגם מי שמגיע להקפיד את הפעולה הסוגרת אינו רוצה להזיק לפעולה עצמה, הוא חושב שזה לא הזמן להוציא כספים. אם ההצעה היא לשטוע בענין זה ביאורים מהבסיס העוסקים בזה, אינני מתנגד לכך.

י. גור:

יש לי שתי הצעות: א) להקטין את הסכום בסעיף זה ולהעמידו על 250 אלף ל"י; ב) להעביר את הסכום הזה לסדר הסחר והתעשייה.

י. ספיר:

ישנו סכום של 40 אלף ל"י המיועד לריהוט וציוד לטועדונים בישובי עולים; האם זהו הסכום היחיד לטרה זו, ומה הענין של סדר ראש הממשלה בפעולה זו?

סר בן-דור:

הוצאה זו היא במסגרת מנהל המסגרת, אשר בסיתוף עם הסוכנות היהודית הקיים טועדונים בישובי עולים.

י. גור:

במה סובסחת השתתפות ישובי העולים? הוצאה זו נכללת בתוספת השלישית - הוצאה סתמית בקצב ההכנסה.

משרד האוצר:

י. ספיר:

ברצוני לדעת מה היה הסכום המקורי במכס ובמחלקת מס קניה בסעיף, הדפסות ונייר. כמסכינים תקציב סובב המשרד לעשות אומדן פחות או יותר מתקבל על הדעת - מה תהיה ההוצאה. יכולה להיות טעות אבל בגבולות סטטיסטיים. אך אם הסכום מוכפל, אריכה להיות איזו סיבה יוצאת מן הכלל, או שהיא קלות דעת בעת הכנת התקציב המקורי, וזה יכול לקרות. יש שמשרדים נוהגים לקצץ בסעיפים בהם ברור כי ההוצאה תהיה הכרחית ומסויימת באותם סעיפים שיש להניח כי יכול להתעורר ויכוח אם התוספת תדרש במסע השנה. ההנחה היא שבמסע השנה יוברר כי אין ברירה וועדת הכספים תאשר את ההוצאה הנוספת.

סר בן-דור:

הסכומים המקוריים בסעיף, הדפסות ונייר היו: במכס - 2000 ל"י, במחלקת גבול - 2800 ל"י, במחלקת מס קניה - 4700 ל"י.

היו"ר י. גורלי:

מוזר מאוד כי יש תוספת כה גדולה בסעיף זה.

סר בן-דור:

אני מוכרח להודות שהטעות היא כל-כך רצינית שיש חשד שזה עובר את גבולות הטעות, אבל זוהי בטח טעות. אותם האנשים מכינים את הצעת-התקציב לכל המחלקות הגלה ומין זה מקרה שדווקא סעיף זה לא הוערך בכונה בשל מחלקת אלה, כי אותו האיש לא העריך בכונה את ההוצאות בסעיף, הדפסות ונייר.

י. ספיר:

אני מבקש לדעת מה היתה ההוצאה בסעיף זה בשנת התקציב 1954/55.

היו"ר י. גורי:

צריך לוטר שזוהי טעות גיה. זהו אחד מאותם הסעיפים שהוצאה היא מציאותית, הלאה: כן אושגים שבסקום על הדפסות ובייר טוצימים את הכספים למטרות אחרות.

י. ספיר:

בעת הרכב התקציב מכניסים 4 מיליון ל"י מתוך ידיעה שהוצאה תהיה 40 מילף ל"י.

ז. טרומבייב:

בסעיף "הדפסות ובייר" התוספת היא 80 מילף ל"י; אינני מבין מה ידפיטו ב-80 מילף ל"י, כי הלא זהו סכום עצום.

גם בסעיף "ארכי כתיבה ומשרד" יש תוספת 14 מילף ל"י, ובדומי בתקציב הסקורי הסכום בסעיף זה היה מילף או מיליים ל"י. יש אורך שטיטו יתן הסברים על כך.

היו"ר י. גורי:

יכולים לדרוש ספציפיקציות: על מה מוצא הכסף הזה.

ז. טרומבייב:

הייתי מציע גם להעיר תשומת לבו של סקר המדינה. צריך לבקש פירוט והסברים. כן צריך לבדוק מה היתה ההוצאה בסעיפים אלה בסנות התקציב 1953/54 ו-1954/55.

היו"ר י. גורי:

כבר נאמר כי היתה זו טעות גסה.

משרד הבריאות

י. ספיר:

מה פירוטו של "איפוז חוץ"?

מר בן-דרור:

חולים הנמצאים בטיפול בבתי-חולים פרטיים.

היו"ר י. גורי:

חלק ניכר מתקציב זה קשור בודמי בעיני עליה והיה רצוי לדעת מיזה חלק צריך לזקוף על חשבון הגדלת הוצאות משרד הבריאות להגברת העליה.

מר בן-דרור:

את הסכומים אפשר לחלק למשרד סעיפים: 600 מילף ל"י לבדק ועבודות שלטעשה הוחלט עליהן בדיונים על תקציב 1955/56 (הפירוט מופיע בדברי המטבר לתקציב הפיתוח לשנת 1955/56). המטטלה החליטה אז להעביר 600 מילף ל"י לבדק מתקציב הפיתוח לתקציב הרגיל של משרד הבריאות, אבל לא היה סקום להכניס סכום זה. עכסיו מכניסים אותו. הוחלט לעשות זאת על חשבון קיטומים, אבל בסוטו של דבר זה לא נעשה על חשבון קיטומים.

100 מילף ל"י דרושים בעקבות הקטנת טעות העבודה של האחיות, סכר טעות נוספות בטוסדות לחולי נפש (הטבת תנאי העבודה בטוסדות אלה, טעובדיהם מקבלים תוספת של 6 ל"י).

כן נפתחו 20 תחנות חדשות לאם ולילד לקליטת עליה. טעיף אחר הוא תטיכה ב"הדסה" ולאחרונה, אישפוז חוץ - אישפוז חולי נפש נוסמים בבתי-חולים פרטיים.

י. בדר:

נותנים תטיכה ל"הדסה"; למה שכחו את קופות החולים? אני טעריך טמד את "הדסה" אבל אינני טטבין מדוע אפליה זו.

אין דבר יותר טוב ויותר ראוי לתטיכה מאשר אותם 480 מילף ל"י לפעולה נגד שיתוק ילדים; אבל למה לא נתנו לוועדת הכספים את הכבוד להיות שותפה להחלטה זו?

מר בן-דרור:
עכשיו משתפים את ועדת הכספים. סכום זה מתחלק לשני סעיפים: הקטת מעבדה ורכישת נסיון טאטריקה. אמריקה טרם סכרה לנו, אבל הסכום עומד לצורך זה מפני שאנו מקווים לקנות.

י. גר:
אני מציע להקטין את הסכום בסעיף בית-חולים לחולי נפש, עכו בלידה אחת.

כן אני מציע להוסיף סעיף חדש בתמיכות כלליות - 1 טיליון ל"י לקופות החולים.

מר בן-דרור:
ותמיכות
אין שום קשר בין תמיכות כלליות לטובות רפואה; זה היה ענין סיווד שהאוצר הסכים להקציב 150 אלף ל"י ל"הדסה". החלטה זו היתה קשורה בלחץ של "הדסה" בקשר לשער הנטון שהיא מקבלת. "הדסה" קשורים עם הרבה גורמים אחרים כסף גם לה וגם לסדינה, לכן נתנו פיצוי-טה ל"הדסה".

משרד הדתות

י. גר:
למה הממשלה צריכה להשתתף ב-170 אלף ל"י בתקציב המועצות הדתיות?

מר בן-דרור:
על סכום זה אין לנו שליטה. אנו אייביים, לפי החוק, לכסות שליש מהגרעון.

י. גר:
אני מציע להוסיף סעיף חדש - 20,000 ל"י לארגון בחירות כלליות למועצות הדתיות.

י. ספיר:
כסוף מרץ בשנה שעברה הוגשו רוב תקציבי הרשויות המקומיות, בהם מופיע בסעיף סיווד המשתתפות של הרשויות המקומיות בתקציב המועצות הדתיות. פירוש הדבר שב-31 לטרץ אפשר היה לדעת על רוב הרשויות המקומיות בארץ שהן תקציב המועצות הדתיות. לפיכך הקפיצה כאן נראית לי יותר מדי גדולה.

היו"ר י. גר:
אטנם בענין זה חל שנוי לטובה, בהגשת התקציבים עצמם, אבל אני זוכר שבסוף אוקטובר לא ידעו מה הם התקציבים.

מר בן-דרור:
על סמך הדו"ח של השנה הקודמת אנו משלמים את הסכומים עד כדי שליש. למעשה 170 אלף ל"י אלה אנו משלמים השנה על סמך גרעון נוסף בשנת 1954/55.

י. ספיר:
מה היה קורה אילו לא היה תקציב נוסף? הייתם מכניסים סכום זה לתקציב 1955/56.

מר בן-דרור:
אולי היינו משלמים מהרזרבה.

היו"ר י. גר:
נדמה לי שבולק מהמועצות הדתיות השתתפות היא יותר מאשר שליש.

מר בן-דרור:
בצפת, ירושלים ובאר-שבע השתתפות היא 50%.

משרד הורץ

ז. סוזאייב:
לגבי הסעיף, לשכה לעניינים סיוודיים אנו תמיד נוהגים בדרך-ארץ. אבל לאנו הנסיון שהיה לנו חושבני שיש מקום להבהיר פעם כמה עניינים.

ראשית כל: למה מוצא הכסף הזה? מני הוציא
שהכסף מוצא לדברים פירותים, למשל בקשר לצנזורה כלכלית.

מר בן-דרור: זה שייך למשרד הבטחון.

מר ז. סוננאייב: במשרד החוץ יש מחלקת-סודיעין לענייני כלכלה.
נוסף לכל הדברים החשובים שעושה משרד זה
לפעמים הוא עושה דברים פירותים - איסוף אינפורמציה בענייני כלכלה
הסתבטא בצנזורה כלכלית; אוספים ידיעות הבאות מהצנזורה הכלכלית על
חברות פרטיות ומביאים ידיעות אלה לידיעת פקידים מסללה שונים.
אני חושב שפעולה זו מוזיקה והיא בלתי הוגנת, כי אלה הם סודות
מסחריים גרידא.

היו"ר י. גנרי: כל זה נעשה במסגרת התקציב הזה?

ז. סוננאייב: אני יודע שפעולה זו מבוצעת במשרד החוץ,
החומר נאסף על ידי משרד החוץ והפקידים
שבאו באו/משרד החוץ. מדמה לי שזוהי הלשכה העוסקת בכך. אם לא ידעו
לי סעיף אחר, הטכסה את ההוצאות של פעולה זו, אני צריך להניח שהכיסוי
בא סעיף זה. אילו היו"ר היה רואה את החומר המופץ - ידיעות על
פעולות מסחריות של מפעלים מאושרים שעומדים בגע מתמיד עם הפרכזים
 שלהם באו"ל - היה סבכים אתי. ודברים אלה מתפרסמים בתוך ידיעות
 כלכליות סודיות. אני מחפש הזדמנות לבדוק זאת.

י. גנרי: אני מציע למחוק את הסעיפים, מבצע הסברה
והלשכה לעניינים סיוחדיים.

כן אני מבקש אינפורמציה על הסעיף, קבלת
אורחים.

מר בן-דרור: סעיף זה הוא בקשר להוצאות על קבלת או-נו.

אשר ללשכה לעניינים סיוחדיים, בסעיף זה
לא כלולות כל פעולות לאיסוף אינפורמציה כלכלית פנימית, אלה הן פעולות
בטחוניות חיצוניות גרידא.

היו"ר י. גנרי: זוהי שאלה ששר החוץ נשאל פעם במישרים בוועדת
הכספים; אז הוא לא גילה רצון להיכנס
בפרטים ומני זוכר את תשובתו: בכל מדינה יש תקציבים כאלה; הכל יודעים
על מה הם בחוצים ואין סרבים לדבר עליהם. אחר-ששפעו את התושבה הרפו סמנו.

י. ספיר: אם כותר לוועדת הכספים לדעת הרבה דברים
בנוגע לתקציב הבטחון - והכנסת טעבילה
את תקציב הבטחון לוועדה זו לא רק לשמיעה אלא גם להכרעה - פירוש הדבר
שהוועדה פועלת בשם הכנסת והיא זכאית לדעת את הכל. כמובן, יש דברים
ששר החוץ בעצמו יודע, או שר הבטחון בעצמו יודע, אבל יש כמה אספקטים
 שאינם חייבים להיות סוד כמוט. אפשר לקבל הסבר על הסטרוקטורה.

הדברים האלה הסעירו את דעת הקהל והיא
טוב שהם יבואו בפני ועדת הכספים, באיזו מדה יש מכשירים או מבטחים
הצריכים לקלוט משהו בארץ. לצערי הגדול יש מפלגה אחת בכנסת שאין לנו
אמון סיוח בה, הלא היא המפלגה הקומוניסטית. אבל חוץ מפנה אנו רוצים
את עצמנו כמבטחים באמון ואין לחשוש. לכן בכל מקום שיש הוצאה סיוע
למטרה של קליטת אינפורמציה ואיסוף ידיעות אדרוש לדעת מה עושים.
אם יש צנזורה: מה עושים באינפורמציה הזו, לאן היא עוברת. אינני רוצה
לדעת מהי האינפורמציה, אבל אני רוצה לדעת כיצד בנויה פעולה זו.
אם יאמרו שמוציאים חוברת הנשלחת למשרדים שונים, מותר לי לומר: לזאת
אינני מסכים, תחזיק אותה בגיבוח שלך. ואם יאמרו שיש האזנה, אני יכול
לדרוש שוועדת החוץ והבטחון תתחום תחומים: למה מותר להאזין, כשזה נעשה
לגבי אזרחי הארץ. זאת אומרת, יש הרבה אספקטים לגבי הוצאה זו שיותר
לדבר עליהם כאן. באותם העניינים שיבוא שר החוץ ויפת: את הפרטים האלה

איננו טוכן לתת - זאת לא אבקש. אני מבקש לקבל אינפורמציה על הסטרוקטורה בגדר התקציב הזה.

טר בן-דורר: כל זה אינו שייך לסעיף זה.

י. ספיר: איננו יודע כמה עוסקת לשכה זו. אבל לגבי כל שאר הסעיפים שיש בהם הוצאות לסדרות דומות אני תובע שכאשר נדון בתקציב הבא נקבל אינפורמציה מלאה.

ז. סרנאליב: מאחר שאנו יודע שפעולות אלה נעשות והן מטעירות את דעת הקהל במידה גדולה, כל עוד לא יראו לי איזה סעיף חופף אותן, יש לי כל היסוד להניח שזהו הסעיף.

אולי היה כדאי להרכיב ועדת משנה מצומצמת שתשטט אינפורמציה ותעיר את הערותיה. ואני רוצה לומר לך: יש לי ציפיון מר מאד. ושטעתי על כך מאנשים מאד אחראיים ובמאמץ למדינה, מומחים חשובים שהיו בארץ בשליחות הממשלה ולפי הזמנתה וכאב לי כשמוצאת מאד מכובד אשר לי שהוא נוסע כדי לטוחח עם הקולגה שלו בחו"ל לפני שאינו רוצה להודיע באמצעות הדואר את אשר הוא רוצה להודיע. איש במדינה אינו חושב שאיש זה הוא מרגל, אילו היו חושבים אותו למרגל לא היו מחזיקים אותו כאן.

על האינפורמציה בענייני כלכלה, המופצת בטפסים רבים, מסר לי פעם פקיד מדינה מכובד מאד: אתה אינך מעוניין יותר? - אני מעוניין ואני מקבל. אי-אפשר לעבור על סדר היום ולסטוך על היחס ההוגן של המפוזיציה שתעבור בשתיקה ותספתק בהודעת שרה חנוך.

י. בדר: ישנה ארץ קטנה ששמה בלגיה; בארץ זו נמצאים יהודים רבים שהם ידידים למדינת ישראל; בארץ זו כל אדם יכול לדעת מה יש אצל שכנו; בארץ זו במשך חודשים רבים הטעינו על אציות טובים וציוד צבאי הסיועדים למצרים; הציר שלנו בבלגיה לא ידע על כך, האטמה שלנו לא ידע ורק סעתון אנגלי בודע הדבר. אני יודע איך לא מסתמשים בכסף זה. אילו דבר זה היה קורה באיזו ארץ בה יש מאריות - כל האנשים האלה היו עומדים למשפט על הזנחה פוסעת. מי שידע מהו תפקידה של צירותנו בבלגיה היה מסכים אתי שמחובתי לדרוש את מחיקת הסעיף הזה שאיננו עוזר לשום דבר.

י. ספיר: אני מפריד, במידת הפירוט שיש למסור לוועדת הכספים, בין פעולות מסוג זה הנעשות מחוץ לתחומי המדינה ובין פעולות הנעשות בתוך הארץ והמקיפות: צנזורה זו או אחרת, הגזנה, קליטה וכך הלאה. אני רוצה לדעת האם זה נעשה על ידי המסטרה, האם יש קשר בין הצבא והמסטרה, מהו ההיקף, איך מסתמשים בידעות, האם הידיעות מועברות ישר לכסדר ראש הממשלה ומסדר הבטחון או החומר נטאר באיזה מסדר אחר וכו'. מה שנוגע לחוץ לארץ, אני מבין שזהו ענין סמוטב, אולי, לא לדבר עליו. אני רוצה לדעת קורים כלליים, כדי שיהיה לי מושג על המבנה.

הינדל י. גורי: אני מציע שנפתין לדיון בתקציב החדש, מן נדון בכל הסעיפים ונוכל להזמין את אנשי המסדרים הנוגעים בדבר.

משרד החינוך והתרבות

הינדל י. גורי: סעיף הכנסה מסכר ליסוד על ידי רשויות מקומיות (הפחתת הכנסה) קשור בהוראה שניתנה שטרמטית שנת הלימוד תשס"ז יש לבטל את סכר הלימוד בגני הילדים. מדי שנה בשנה צריך היה לחוש את החוק הזה, הפעם הממשלה החליטה לא לבקש יותר את הארכת תוקף החוק ולכן באופן אוטומטי מתבטלת האפשרות לתבוע שכר לימוד בגני הילדים. אולם כמה רשויות מקומיות קיבלו תשלומים גם על חשבון תשס"ז.

ועכשיו המזרחים תובעים חזרה את הכסף הזה, אפילו הוגשה בקשה לצו על תובע, והודאי שכל רשות מקומית שתלך למשפט תפסיד. הסכום בסך 525,000 ל"י הסופיע בטעיף זה הוא הפחתת ההכנסה לשנת תשס"ז.

אשר לסעיף, רזרבה לסעיפי ליטוד חובה וחייבון גבוה" כרצוני לשאול כיצד יש לחלק בין חיבון גבוה וחייבון יטוד. מכיוון שזהו תקציב נוסף מסתבר שכבר צריך היה לדעת מהו הסכום הנוסף הדרוש. לכן מדוע זה צריך להיות מהרזרבה?

י. ספיר: בסעיף, בתי"ס יסודיים ביטובי עולים" אבי מבין שהכוונה היא לבתי-ספר חדשים.

סר בן-דרור: כן.

י. ספיר: התוספת לרשויות המקומיות בסך 1,200,000 ל"י, מה פירושה?

סר בן-דרור: מסכורת סורים. תוספת זו נובעת בעקבות החלטת ועדת השכר לגבי שכר הסורים.

י. ספיר: הרי עדיין לא שלמו אף פרוטה?

סר בן-דרור: בתקציבי כל המשרדים אנו מכנסנו רזרבה לתוספת שכר. בעמ' 4 סופיע הסכום הכולל, 1,650,000 ל"י והוא כולל את הסכום הזה של 1,200,000 ל"י מפני שהוא נמצא בהוצאה הסועברת.

י. ספיר: מפעל החלב נדמה לי שהוא מפעל בלתי מוצלח. אבי יודע שהרבה מקבלים את החלב וזורקים אותו. יעט בתנו והאו, וזה היה יותר טוב.

סר בן-דרור: גם עכשיו נותנים קמאו.

י. ספיר: מה היה התקציב המוקרי בטעיף, צינוד למטבחים בלתי ליסודיים" לעומת 60,000 הל"י המוצעים כעת כתוספת?

סר בן-דרור: 10,000 ל"י.

י. ספיר: למה הוגדל הסכום בטעיף הזה במידה כזו?

סר בן-דרור: כרגע אינני יכול להשיב, ארסום לי את הטבלה.

לשאלת היו"ר: 750,000 הל"י שועדת הכספים החליטה לתת למוסדות חייבון גבוה בליתנו מהרזרבה לחייבון היסודי ולחייבון הגבוה. כדי להשלים את הרזרבה צריך להקציב עוד 400,000 ל"י בטביל החייבון היסודי. למוסדות חייבון גבוה איננו דורשים תוספת, כל היתרה היא לחייבון היסודי. אין כל הגדלה בחייבון הגבוה פעל ל-750,000 ל"י שועדת הכספים החליטה להקציב. היות ובסכום הרזרבה לא הונא בחשבון הסכום של 750,000 ל"י, כדי להשלים את הדרוש לחייבון היסודי אנו מגדילים את הרזרבה ב-400,000 ל"י. בתקציב משרד החייבון היתה רזרבה לסעיפי ליטוד חובה וליטוד גבוה. ברזרבה זו אנו הבאנו בחשבון רק 350 אלף ל"י לחייבון גבוה, אולם מאחר שועדת הכספים החליטה להקציב לחייבון גבוה 750 אלף ל"י, אבחנו חייבים להשלים את הסך הכל ב-400 אלף ל"י.

י. ספיר: איפה כל הרזרבה?

סר בן-דרור: היא מיועדת לחייבון היסודי.

הינו"ר י. גורי:

ברגע האחרון רצו - אם לדבר באופן ציורי - להתחמק מן הבעיה. צריך היה להגדיל את התקציב בעוד כמה מאות אלף ל"י, אבל לא נמצאה אפשרות לכך. עכשיו מתברר, שאם לספק את כל צרכי החינוך הגבוה לא יסאר לצרכי החינוך היסודי ואם להיפך - לא יספיק לחינוך הגבוה. מכאן נובע הסכום הנוסף.

י. ספיר:

היתה הצעת-תקציב הבנויה על שיקולים טורייטיים, ונוסף על כך היתה רזרבה. כיום מכניטים הוצאה נוספת, נוסף על הרזרבה. אני שואל: על מה הוצאה הרזרבה? כי אם יש רזרבה לתוספת שכר, למשל, היא מיועדת רק לתוספת שכר; אבל בתקציב מסרד החינוך היתה רזרבה כללית בשביל כל המסרד, על מה היא הוצאה?

הינו"ר י. גורי:

האם לא אטעה אם אומר שבשלב זה של הדיון אפשר היה לומר בפירוט למה סכום זה מיועד? כי הניסוח בספר התקציב הוא רק טכני.

מר בן-דרור:

הרזרבה הזו, שעליה דיבר חה"כ ספיר, נובעת מתוך אומדן הגידול הטבעי בשני חצאי שנות תקציב. כדי לחלק את הרזרבה הזו ולתת את המגיע לחינוך היסודי אנו מבקשים אישור בוודש טרם על חלוקת הסכומים האלה. ברור לנו היום שיהיה סכום של 950,000 ל"י, הרזרבה, שיתווסף לחינוך היסודי, אבל החלוקה המדוייקת בין סיעיפי החינוך היסודי השונים עדיין איננה ידועה. מספר חדשים אחרי תחילת שנת הלימודים נוכל לדעת בדיוק מהי החלוקה.

י. ספיר:

סבישים לנו תקציב נוסף, מפורט למי סעיפים, וברור שההוצאה בסעיפים אלה ואלה, לפי התקציב המקורי - בלי רזרבה - אינה מספיקה, לכן דורשים תוספת. עוד לא ברור אם גם הסכום הזה יספיק ולא יהיה צורך לנצל את התוספת הזו. אבל ההגיון מחייב שכבר עכשיו אפשר לחלק אתה רזרבה ולדרוש תקציב נוסף, בנוי על ההוצאות הריאליות בשנת 1955/56 פלוס סכומים נוספים לפי הטענה.

מר בן-דרור:

אנו טורייטים על דברים אותם אנחנו יודעים - בתל-ספר בישובי עולים, תוספת שכר לטורים וכו'. אבל הגידול הטבעי והתוספות שצריך לתת בשנת לימודיה זו, נוסף על מה שהוערך בשנת הלימודים הקודמת - זאת עדיין איננו יודעים.

משרד החקלאות:

הינו"ר י. גורי:

אני רוצה להזכיר לחברי הועדה שבשבוע שעבר קיבלנו החלטה לבקש להגדיל את תקציב מסרד החקלאות ב-250 עד 300 אלף ל"י - בין אם הסכום יוקח מהרזרבה ובין אם יוכנס בתקציב לינת הכספים הבאה.

מר בן-דרור:

הסכומים היחידים הנוספים בתקציב זה מיועדים לחיסון בקר ערבי, פעולות לביעור הכלבת ומלחמה בארבה. הסכום של 200,000 ל"י מיועד לפעולות מיוחדות עקב פגעי הטבע.

י. ספיר:

כל המלחמה בארבה עולה ב-5000 ל"י?

מר בן-דרור:

שכר האנשים העוסקים בכך מופיע. בסעיף מסכורת. נוסף על הסכום הזה שאנו מבקשים לאשר אנו הקצבנו הקצבנו עוד כמה עשרות אלפי לירות מהרזרבה הכללית.

על כל פנים לא היה סעיף כזה בתקציב המקורי.

מי ששתף בפעולות לטביעת שריפות?

י. ספיר:

חברות בטוח וטועצות טקטיות.

מר בן-דרור:

איזה ארגונים מעוניינים במחקרים כחורה בגילת?

י. ספיר:

נדסה לי שהסוכנות היהודית.

מר בן-דרור:

משרד המסחר והתעשייה

אין הערות.

משרד המשטרה

מה פירוש רכישת כלי שייט?

י. בדר:

רכישת סירה למשטר החופים.

מר בן-דרור:

סעיף מאז"ם בכפרי עוליה" אני מבין שמתכסה בחלקו על ידי הסוכנות והתקציב של המשטרה

י. ספיר:

הוא יותר גדול.

מר בן-דרור:

התקציב בסך הכל הוא 475 אלף ל"י והסכנות שמתפת מצדה ב-473 אלף ל"י. נוסף על הסכום המופיע בסעיף זה כעת, 91,800 ל"י, יש עוד סכום של 381 אלף ל"י בתקציב המשטרה עצמו שהושג על ידי הסוכנות, כלומר מתוך סעיפים אחרים בהם הוצאה היא קטנה יותר מאשר זאת שנקבעה עם אישור התקציב. בעיקר נחסך הסכום הזה בסעיף, שוטרים רגילים."

משרד המשפטים

אין הערות.

משרד המעד:

מה פירוש הסעיף, טיפול מיוחד בנוצר עולה ומה היה הסכום בתקציב המקורי?

י. ספיר:

הסכום מיועד למלחמה במיסיון; הסכום המקורי היה 65 אלף ל"י.

מר בן-דרור:

מהו הסכום המקורי בסעיף, עזרה לעולים חדשים?

י. ספיר:

60 אלף ל"י; זוהי תוספת לעליה החדשה.

מר בן-דרור:

חלק ביכר של העולים החדשים נשלחים ישר למקומות התיישבות ויש איזה טושג על צרכי המעד; כיצד קרה שהכניסו בראשית השנה רק 60 אלף ל"י בשביל עזרה לעולים?

י. ספיר:

הסכום מיועד להגבלת העזרה עקב גידול מספר הנתמכים הטובב עם העליה מצפון אפריקה.

מר בן-דרור:

י. ספיר:
כל שנה יש סעיפיו סטריימים לסעד לעולים.
אליבני יודע אם העולים שבאו בשנה
האחרונה הגדילו את אחוז הזקוקים לסעד בחטונה לשנים הקודמות.

סר בן-דנור: כאן לא מדובר באחוז, זהו מספר.

י. ספיר:
השאלה היא איזה סוג עולים באים. לדעת
אחוז העולים הזקוקים לסעד מבין העליה
החדשה אינו צריך להיות יותר גדול ממה שהיה בשנה הקודמת, גם אם לפני
שנה סך כלי העולים היה קטן מזה של השנה.

סר בן-דנור: לסרות הסקציה בעליה עדיין יש הרבה
עולים הזקוקים לתמיכה.

הישיבה נבעלה בזעה 18.45.